

Testament de Tudor Arghezi - comentariu

Poezie cu caracter programatic, Testament figureaza, in mod semnificativ, in fruntea intiiului volum de versuri, Cuvinte potrivite, publicat de Tudor Arghezi in 1927 fiind "ars poetica" argheziana.

Poezia Testament sintetizeaza esenta gandirii estetice argheziene. Ideea fundamentala a poeziei este legatura indisolubil, organica, statornicit intre poet si stramosii lui, "ramura obscura", oameni simpli, "robi cu saricile pline de osemintele varsate-n mine". Fata de acestia T. Arghezi considera ca are o datorie pe care trebuie s-o duca la indeplinire. De aceea, dupa propria-i conceptie, creatia sa trebuie inteleasa ca singura zestre lasata urmasilor. Prima idee esentiala este aceea, ca poetul a inaltat prin arta sa cea dintai "treapta", si cea mai grea dupa un lung trecut de truda si suferin al generatiilor care l-au precedat. Urmasii lui au datoria sa porneasca de aici si sa urce cu nadejde cat mai sus, sa imprastie definitiv intunericul in care si-au dus existenta inaintasii lor. Din "osemintele" si "cenusa din vatra" a stramosilor poetul face un "Dumnezeu de piatra", "Hotar inalt cu doua lumi pe poale Pazind n piscul datoriei tale". intr-un fel subtil, arta poetului capata un nou mod de militarism social in poezie, actul liric fiind transformat intr-o razbunare a neferintelor strabunilor, caci in ea s-a strans veninul tuturor generatiilor dinaintea lui. Verbul poetic se-ntoarce acum ca un "bici", care "izbaveste-ncet, pedepsitor Odrasla vie-a crimei tuturor". Finalul poeziei este edificator in acest sens: "Robul a scris-o, Domnul o citeste Fara a cunoaste ca-n adancul ei Zace mania bunilor mei".

A doua idee esentiala a poeziei este izvorul si natura artei, asa cum o concepe T Arghezi. Mai intai poetul marturiseste foarte elocvent cum din "graiul cu-ndemnuri pentru vite" al strabunilor, s-au "ivit cuvinte potrivite". Aceasta indica sursa principala a limbajului sau poetic: limbajul popular si familial al truditorilor pe ogoare. Din acest "grai" poetul selecteaza insa anumite cuvinte, care raspund mai bine conditiilor sale interioare si nazuintelor lui artistice, sugerand un mod anume de existenta: rapi, gropi adanci pe branci, sudoare, bici, vite, plavani, ocară, sapa, sarici, rbdă, durere, manie, robi, adica lumea saraciei si a suferintei, a vietii in zdrente, sub blestemul mucegaiului, al bubelor si al noroiului, al ocreei si al biciului. Poetul "framanta" insa indelung aceste cuvinte "mii de saptamani", fapt care corespunde unuia dintre principalele sale principii in procesul creatiei: travaliul artistic intens si indelungat, transfigurandu-le si conferindu-le valori estetice inedite. Una din problemele artistice importante in gandirea poetului o constituie, in aceasta poezie, estetica uratului. Poetul recurge, pentru prima data in lirica romaneasca, la "zdrente" din care face "muguri si coroane", iar din "bube", "mucegaiuri si noroi", isc "frumuseti si preturi noi". Pentru aceasta T. Arghezi promoveaza ideea ca in arta nu exista subiect urat sau frumos, ca in arta uratul nu are nici un sens, ci numai exprimarea artistica gresita poate genera uratul, numai tehnica artistica urata sau lipsa de talent pot duce la realizarea unei opere literare inestetice.

in antiteza cu aceasta zona lexicala in care sunt surprinsi termeni ce dezvaluie o realitate sociala mizer, cuvinte din "graiul" cu indemnuri pentru vite al poporului, se configureaza o alta zona lingvistica in poezie, de data aceasta constituita din cuvinte care sugereaza domeniul artei, adica al lumii create prin transfigurarea materiei primare si ridicarea ei la o inalta treapta artistica: icoane,

muguri, coroane, miere, vioara, frumuseti, preuri noi, etc. Cuvintele incarcate de mari potente stilistice si capacitati de plasticizare, cu un mare coeficient de materialitate, de concretee sunt parca dltuite in piatra, parca scapara prin alaturarea lor in versuri.

Esenta tehnicii artistice argheziene consta in imbinarea traditiei cu inovatia, a "slopei de foc", cea inspirata cu "slova faurita", cea indelung muncita.

in poezia Testament abunda expresiile figurate, care nuanteaza si sporesc puterea de evocare a imaginilor, potentind considerabil realitatea prezentata. Multimea de metafore si simboluri fac ca poezia sa dobandeasca mari reliefuri artistice ["seara razvratita care vine", "cartea mea fiule-i o treapta", "si leagane urmasilor stapani", "Le-am prefacut in versuri si-n icoane"]. Mentionam de asemenea si asocierile inedite de cuvinte, ca in epitetele: "nume adunat", "seara razvratita", "biciul rabdat" precum si unele comparatii care releva aceeasi sfera de viata a indeletnicirilor aspre: "Ca fierul cald imbratisat in cleste".

Sintaxa poetica argheziana se caracterizeaza prin aglomerarea complementelor si propozitiilor subordonate inaintea propozitiei principale: "in seara razvratita care vine De al strabunii mei pana la tine ... si care, tanar, sa le urci te-asteapta Cartea mea-i fiule o treapta", astfel incat ideea poetica, pana sa intalneasca propozitia principala, trece printr-o multime de compliniri si determinari. De asemenea, unele versuri incep prin verbe la imperativ: "Aseaz-o cu credinta capatai", iar altele, in succesiune, incep cu acelasi verb: "Am luat ocaza, si torcand uure Am pus-o cand sa-mbie, cand sa-njure Am luat cenusa mortilor din vatra si am facut-o Dumnezeu de piatra". Folosirea verbelor la perfectul compus exprima actiuni de scurta durata si de mare frecventa care dinamizeaza actiunea savarsita. Repetitiile folosite intaresc ideea unei actiuni ferme, hotarate.

in ultima strofa insa tensiunea scade, un verb la participiu -"intinsa lenesa pe canapea"- exprimand o stare de pasivitate. si celelalte cuvinte asociate -lenesa, pe canapea- intaresc impresia de odihna, de viata comoda, contrastanta cu truda multimilor de robi.

Sub raportul stilului remarcam indeosebi concentrarea, o caracteristica fundamentala, de altfel, a liricii argheziene.

in poezia "Testament" sunt concentrate esente de idei in care nici un cuvant nu este de prisos, nici un cuvant nu poate fi substituit.